

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานโสตทัศนวัสดุในห้องสมุดโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานโสตทัศนวัสดุในห้องสมุด-โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงานโสตทัศนวัสดุในห้องสมุดโรงเรียน จากเอกสารต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดกลุ่มประชากร
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูล
5. เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดกลุ่มประชากร

ผู้วิจัยได้สำรวจรายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จากเอกสารของกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งปรากฏว่ามี

จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 104 โรงเรียน ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้สำรวจจำนวนห้องสมุดโรงเรียนที่มี
 โสตทัศนวัสดุ โดยใช้แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้น (ดูภาคผนวก ข) ส่งไปยังครูบรรณารักษ์
 หัวหน้าห้องสมุดโรงเรียนทั้งหมด 104 แห่ง ปรากฏว่าห้องสมุดที่มีโสตทัศนวัสดุมีจำนวน 82
 แห่ง ดังนั้น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ห้องสมุดโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ที่มี
 โสตทัศนวัสดุจำนวน 82 แห่ง โดยมีครูบรรณารักษ์หัวหน้าห้องสมุดโรงเรียนดังกล่าวทำหน้าที่
 ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 1 คน รวม 82 คน รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนโรงเรียน
 มัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนที่มีโสตทัศนวัสดุ แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร และจำนวนโรงเรียน
 ที่มีโสตทัศนวัสดุในห้องสมุด

กลุ่ม โรงเรียน	จำนวนโรงเรียน					โรงเรียนที่มีโสตทัศนวัสดุในห้องสมุด				
	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาด ใหญ่	ขนาด ใหญ่พิเศษ	รวม	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาด ใหญ่	ขนาด ใหญ่พิเศษ	รวม
1	-	-	10	4	14	-	-	9	4	13
2	-	-	6	6	12	-	-	5	5	10
3	1	-	3	8	12	-	-	2	7	9
4	-	-	6	7	13	-	-	4	5	10
5	-	-	8	6	14	-	-	5	5	10
6	1	2	10	1	14	-	2	7	1	10
7	1	2	8	3	14	-	2	7	2	11
8	-	1	7	3	11	-	1	5	3	9
รวม	3	5	58	38	104	-	5	44	33	82

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้เก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. สัมภาษณ์ครูบรรณารักษ์เกี่ยวกับการดำเนินงานโสตทัศนวัสดุในห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 แห่ง ที่มีการดำเนินงานโสตทัศนวัสดุแล้ว คือ โรงเรียนวัดสุทธิวาราม โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ และโรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม พร้อมทั้งสังเกตการณ์การดำเนินงานด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามขึ้น 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลของโรงเรียน ห้องสมุดโรงเรียนในด้าน ขนาด บุคลากร งบประมาณ ตลอดจนโสตทัศนวัสดุและโสตทัศนอุปกรณ์ มีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 การดำเนินงานโสตทัศนวัสดุในห้องสมุดโรงเรียนโดยครอบคลุมงานบริหาร งานเทคนิค และการให้บริการ งานบริหารจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคลากร งบประมาณ สถานที่ และครุภัณฑ์ งานเทคนิคได้แก่ การประเมินคุณค่าและการเลือกโสตทัศนวัสดุ การจัดหา การเตรียมก่อนให้บริการ การจัดหมู่และทำบัตรรายการ การจัดเก็บและบำรุงรักษา ส่วนการให้บริการได้แก่ บริการต่าง ๆ เกี่ยวกับโสตทัศนวัสดุและวิธีการให้บริการแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Checklist) และมีบางตอนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ โดยมีค่าน้ำหนักตั้งแต่ 1-3 ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

- 1 หมายถึง ให้ความสำคัญน้อย
- 2 หมายถึง ให้ความสำคัญปานกลาง
- 3 หมายถึง ให้ความสำคัญมาก

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโสตทัศนวัสดุในห้องสมุดโรงเรียน แบบสอบถามส่วนที่เป็นปัญหา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 4 ระดับ โดยมีค่าน้ำหนักของคำตอบตั้งแต่ 1-4 ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

- 1 หมายถึง ไม่เป็นปัญหา
- 2 หมายถึง เป็นปัญหาน้อย
- 3 หมายถึง เป็นปัญหามากปานกลาง
- 4 หมายถึง เป็นปัญหามาก

สำหรับส่วนที่เป็นปัจจัยที่ครูบรรณารักษ์ต้องการในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโสตทัศนวัสดุในห้องสมุดโรงเรียน มีลักษณะเป็นการจัดลำดับปัจจัยตั้งแต่ 1 ถึง 10 โดยหมายเลข 1 เป็นปัจจัยที่ต้องการมากที่สุด

ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นส่วนสุดท้ายมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended)

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขแล้วนำไปทดสอบ (pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยการจับฉลากจากโรงเรียนที่เป็นประชากรทั้งหมดมา 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม โรงเรียนแจ้ห่มวิทยาคม โรงเรียนเทพศิรินทร์ โรงเรียนนนทรีวิทยา โรงเรียนบางปะกอก-วิทยาคม โรงเรียนราชดำริ โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ และโรงเรียนอิสลามวิทยาลัย

4. นำแบบสอบถามที่ใช้ทดสอบมาเป็นแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องให้ถูกต้องเหมาะสม และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาอีกครั้งก่อนนำไปใช้กับประชากรต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูบรรณารักษ์ หัวหน้าห้องสมุดโรงเรียนที่เป็นประชากร จำนวนทั้งสิ้น 82 คน ในเดือนธันวาคม 2533 โดยใช้ 2 วิธีการ คือ

1. ส่งแบบสอบถามไปยังประชากรที่กำหนดทางไปรษณีย์ เมื่อตอบแล้วให้ผู้ตอบส่งกลับมาทางไปรษณีย์เช่นกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แนบซองซึ่งติดตราไปรษณียากรและมีชื่อที่อยู่ของผู้วิจัยไว้ให้ผู้ตอบได้ส่งกลับมา

เมื่อส่งแบบสอบถามไปแล้วประมาณ 1 เดือน ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืน 38 ฉบับ ผู้วิจัยจึงส่งจดหมายทวงถามไปยังประชากรอีกครั้งหนึ่งในเดือนมกราคม 2534 และได้รับแบบสอบถามกลับคืนอีกจำนวน 13 ฉบับ ในการทวงถามครั้งสุดท้ายผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังประชากรที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืนในเดือนกุมภาพันธ์ 2534 ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาอีกจำนวน 9 ฉบับ รวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทางไปรษณีย์จำนวน 60 ฉบับ

2. แจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนที่ผู้วิจัยสามารถไปด้วยตนเองได้ จำนวน 8 ฉบับ

ดังนั้น แบบสอบถามที่ส่งไปยังประชากรทั้งสิ้น 82 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 68 ฉบับ รวมแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ คิดเป็นร้อยละ 82.93

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาแจกแจงด้วยการนับคะแนนความถี่ของคำตอบแต่ละข้อ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยคิดค่าคำตอบดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลของโรงเรียน ห้องสมุดโรงเรียน โสตทัศนวัสดุและโสตทัศนอุปกรณ์ และแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน โสตทัศนวัสดุในห้องสมุดโรงเรียน ด้านการบริหาร งานเทคนิค และการให้บริการ คิดค่าคำตอบเป็นร้อยละ โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

P = ค่าอัตราส่วนร้อยละ

f = จำนวนคำตอบทั้งหมด

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามข้อนั้น ๆ

สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามในตอนที่เป็นงานเทคนิค ซึ่งสอบถามถึงระดับความสำคัญของแต่ละข้อในการเลือกโสตทัศนวัสดุ คิดค่าคำตอบโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

\bar{x} = ค่าเฉลี่ยของคำตอบแต่ละข้อ

f = ความถี่

x = ค่าน้ำหนักของคำตอบ คือ 1 2 3

N = จำนวนทั้งหมดของผู้ตอบในแต่ละข้อ

เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยในส่วนนี้กำหนดไว้ดังนี้

2.56-3.00 ให้ความสำคัญมาก

1.56-2.55 ให้ความสำคัญปานกลาง

0.56-1.55 ให้ความสำคัญน้อย

สูตรหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

S.D. = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

f = ความถี่

x = ค่าน้ำหนักของคำตอบ

N = จำนวนทั้งหมดของผู้ตอบแต่ละข้อ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโสตทัศนวัสดุในห้องสมุดโรงเรียน แยกวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานโสตทัศนวัสดุในห้องสมุดโรงเรียน คิดค่าคำตอบโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

3.56-4.00	เป็นปัญหามาก
2.56-3.55	เป็นปัญหามากกลาง
1.56-2.55	เป็นปัญหาน้อย
0.56-1.55	ไม่เป็นปัญหา

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับการจัดอันดับปัจจัยที่บรรณารักษะต้องการในการแก้ปัญหาการดำเนินงานสารสนเทศในหอสมุดโรงเรียน คิคค่าคำตอบโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{X}_r = \frac{\sum x_r}{N}$$

\bar{X}_r = ค่าเฉลี่ยของน้ำหนักของอันดับที่

x_r = คะแนนที่ได้จากการจัดอันดับ โดยอันดับที่ 1 มีค่าเท่ากับ 10 อันดับที่ 2 มีค่าเท่ากับ 9 ลดหลั่นลงไปตามลำดับ

N = จำนวนทั้งหมดของผู้ตอบแต่ละข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะทั่ว ๆ ไป นำมาแจกแจงความถี่และแสดงความถี่ของคำตอบไว้ในวงเล็บ

รายละเอียดจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปตาราง และคำบรรยายประกอบตารางในบทต่อไป